

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ' ניסן תשפ"ב | דף היומי בבלי: יבמות מה.

דף היומי בהלכה: מסעיף ג' עד סעיף ד'.

מוסר: חפץ חיים - כלל ז' אות י' עד אות י"ג.

קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הבטחון פתיחה 'ומתועלת הבטחון בה' בענין התורה' עד פרק ב' 'וכאשר נחקור'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

נדיר: תמלול מקבלת קהל אצל מרן הגר"ח זצוק"ל בפסח תשע"ד | האם אפשר לבשל קניידלאך ביו"ט בשביל שבת? | החזון איש קרא לי ושאל: "אתה רוצה לראות רוח הקודש?" לשמור על המתיקות שבפשטות" – הדרכה למחנכים ממרן הגר"ג אדלשטיין שליט"א | 2385

הסיפור היומי

שאלה: אחד קיבל פקדון לשמור אך לא נעל את הדלת בליל פסח, כי ידע שזה ליל שימורים, ונגנב, מה הדין? רבינו בחיך גדול: "הרי זו שאלה שלא תקרה אף פעם"...

נדיר: תמלול קצר מקבלת קהל אצל מרן הגר"ח זצוק"ל בג' חוה"מ פסח תשע"ד

ושלוש וקראו לה 'רנתיה', האם זה שם טוב? כי בלידתה אשתו רצתה שיהיה לה שם שמוזכר בו את שמות הקב"ה (י-ה). רבינו: חסר שמות? תקרא לה מהיום בתי. השואל: האם לשנות את השם? רבינו בהחלטיות: אין כזה שם. השואל: האם רינה זה טוב. רבינו: רינה יש כזה שם. השואל: ומה הרב אומר על השם שירה? רבינו: אין כזה שם. השואל: האם גם בשידוכים לשנות לרינה. רבינו: בטח. ומוסיף לשאול, מתי היא נולדה. האבא: בחשון. רבינו: בקרוב יהיה לה שידוך.

יהודי עם ילדיו נכנס ושואל: הקבלן שבונה לנו את הבנין רוצה את הכסף, עוד לפני שבונה, האם לתת לו? רבינו: בחול המועד בונים? הנכד: לא, אבל הוא רוצה לדעת איך צריך להתנהג. רבינו: זה בוער עכשיו? תבואו אחרי חול המועד. השואל לא מרפה: אשתי חוששת מהקבלן הזה, הוא נראה מפחיד בדרישות והתנהגות שלו. רבינו מחייך: תגיד לה "לא תגורו מפני איש", שלא תפחד. שאלה: אחד קיבל פקדון לשמור אך לא נעל את הדלת בליל פסח, כי ידע שזה ליל שימורים, ונגנב, מה הדין? רבינו בחיך גדול: הרי זו שאלה שלא תקרה אף פעם...

כידוע ימי חול המועד אצל רבינו היו כולם קודש לטובת הכלל. בימים אלו רבינו ישב בביתו ולא הגביל את הכניסה, ומאות איש היו מגיעים לעצה ולברכה ולשאול דבר ה' זו הלכה. להלן תמלול של מספר רגעים מתוך סרט הקלטה ארוך שבידינו (מתוכו הבאנו כאן קטעים בודדים. 'הפותח') שנערך מכון 'אלא ד' אמות של הלכה' והתפרסם באדיבותם בגיליון 'דברי שיח' (הזכויות שמורות).

קבלת קהל ג' דחול המועד פסח י"ג ניסן תשע"ד. נכנס אורח, אוחז במצלמה והחל לצלם. רבינו: לא מצלמים בחול המועד, זה כתיבה!

שואל נוסף נכנס: נפגשתי, והמדוברת אינה רוצה להמשיך את השידוך. מה לעשות? רבינו: היא לא רוצה? אז זה לא שלך, אתה רוצה למות? האיש מתבלבל, והנכד ר' אריה מתנדב להסביר ברור: "הרב אומר, אם לא נגזר, זה לא שלך, אל תלחץ אותה". השואל: אבל כבר שלוש שנים אני מחפש שידוך, מתי זה יבוא? רבינו מביט בו ואומר: כשיהיה לך זקן! הכלה רוצה רק זקן... יהודי בגיל העמידה נכנס, ואומר כי יש לו בת בגיל עשרים

הכרתי אדם מרמת השרון שלמד בבחרותו בקמניץ אצל הגרב"ד, והיה יושב ולומד כל היום בלי חברותא גמרא רש"י במתיקות מיוחדת, ולא היה משעמם לו - כי לא איבד את הטעם בלימוד!"

"והגדת לבנך" - לקט דברי הדרכה לראשי ישיבות ומחנכים ממרן הגר"ג אדלשטיין שליט"א

יצטרך להתאמץ, או שהבינוני יבין רק חלק, או שהחלש לא יבין כלום, זה מאד לא טוב! כי החלש יישר לגמרי כשיראה שאינו מבין כלום, וגם הבינוני עלול להישר, והמצוין גם כן לא יצליח, כיון שהוא צריך להתאמץ, ונכנס מזה למתח, וכבר אינו בישוב ובמנוחה כפי שצריך להיות.

הטעות בימינו - עובדות ומעשים שהיו

אמנם המציאות בימינו היא שחושבים לא כך, וכפי הידוע לי ממעשים שהיו: היה תלמיד חכם גדול שאמר שיעור בישיבה, והתלמידים הבינו את כל מה שאמר, מפני שהייתה לו הסברה טובה, וידע להסביר לפי הבנתם של התלמידים, אך כשראו שהם מבינים הכל - התפלאו ושאלו מה הוא חידש בזה, הרי הכל פשוט ומובן? והיו סבורים כי אם הם מבינים את כל השיעור, זהו שיעור "בלי רמה".

ובזמן האחרון גם כן סיפר לי אחד, ראש ישיבה מפורסם, כי בשבת באים בחורים מישיבות קטנות לראות את הישיבה, ומבקשים גם שיאמרו בפניהם שיעור, וניגש אליו אברך אחד ואמר לו: כשאתה הולך לומר שיעור לתלמידים מישיבות קטנות, שים לב שתאמר להם גם דברים שלא יבינו, כי אם יבינו את כל מה שאתה אומר - לא ירצו לבוא לישיבה שלך. זוהי המציאות כיום.

ואזכיר עוד שתי עובדות מהתקופה האחרונה. היה מעשה בשני תלמידים מישיבה קטנה שנבחנו לשתי ישיבות גדולות, אחד מהם בחר ללכת לישיבה אחת, וחברו הלך לישיבה השנייה, וכעבור ב' שבועות מתחילת הזמן התחרט הראשון וביקש לעבור לישיבה השנייה שחברו לומד בה. ושאלוהו מדוע לא הלך מלכתחילה לישיבה זו, ואמר, כי כשנבחן לשם ראה שהם בוחנים בחינה קלה מאד, ואילו בישיבה שהלך אליה בחנו בחינה קשה יותר, והבין מהבחינה כי לומדים שם ברמה גבוהה יותר, ולכן העדיף ללכת לשם. כזו הבנה מסולפת של צעירים, שאם בוחנים בחינה קלה זה סימן שהרמה נמוכה מדי בשבילם, ומחפשים רמה גבוהה למרות שאינה לפי כוחם. ובאמת לבסוף נוכח לראות שאין זה מתאים בשבילו והוצרך לעבור משם.

ועוד עובדא שמעתי מאחד שהתחיל לאחרונה לומר שיעורים בישיבה גדולה, ולאחר השיעור ניגש אליו אחד התלמידים בטענה למה השיעור כל כך פשוט, ומדוע הוא אומר רק דברים פשוטים?

"...אני מכיר אחד שאומר שיעורי בקיאות בישיבה קטנה, ומצליח מאד בתפקידו. למרות שידוע כי בשיעורי הבקיאות אחרי הצהריים קשה להחזיק משמעת, אצלו אין הדבר כן, והוא מצליח מאד, ובשיעורים שלו יש משמעת טובה מאד, ויש לו השפעה יותר מכל הרמ"ם. ופעם הוא בעצמו סיפר לי שהוא אדם רך מאד בטבעו ואינו מסוגל לפגוע ולהקפיד, ואם צריך להעיר לתלמיד הוא מעיר בצורה עדינה מאד ובידידות, שהתלמיד יבין שהוא חפץ בטובתו. ומסתבר כי זוהי הסיבה שהוא מצליח כל כך, והתלמידים נשמעים לדבריו ומעריכים אותו.

כתוב באיגרת הגר"א שהלימוד אינו נקבע באדם כי אם בישוב ובנחת, זהו כלל לא רק בתלמידים, אלא בכל אדם. כשהוא לומד, אם הוא מיושב בדעתו, בישוב הדעת ובמנוחה, אז הלימוד נקבע בלבו, ויש לו קנין במה שהוא לומד. אבל אם אינו רגוע לגמרי ואינו מיושב בדעתו, אין הלימוד נקבע בלבו, ולא יבין ולא יזכור את מה שהוא לומד, כי צריך להיות בישוב ובמנוחה. וצריכים מאד לזהר בזה, בפרט עם ילדים ותלמידים, שיהיו בישוב ובמנוחה ללא מתח.

באיזו רמה למסור את השיעור?

לכן כשמוסרים שיעור בפני התלמידים, כידוע שהשיעור נחלק לכמה סוגים של תלמידים: ישנם תלמידים מצוינים בעלי כישרונות מיוחדים, ויש גם בינוניים, וחלשים, ועל מגידי השיעור לשים לב באופן אמירת השיעור ובהעמדת רמת הדברים, שהשיעור יביא תועלת לכלל סוגי התלמידים, למצוינים, לבינוניים, וגם לחלשים. והדרך הנכונה היא לומר את השיעור ברמה כזו, שהמצוין יוכל להבין הכל בקלות בלי שום מאמץ, עד שיוכל בעצמו להמשיך את מה שהרב אומר [אלא שהוא בר דעת וממתין לשמוע מפי הרב]. כך צריך להיות, שהמצוינים יבינו הכל בלי מאמץ, והבינוניים יבינו הכל עם קצת מאמץ. ולגבי החלשים אין ברירה, והם לא יכולים להבין את כל השיעור, אבל צריך שגם הם יוכלו להבין לכל הפחות חלק מהדברים, שאז גם להם תהיה תועלת מהשיעור, שהם מבינים חלק ממנו, והם מכירים את כוחותיהם שאינם יכולים להבין הכל, ומסתפקים במה שהם כן מבינים. ובאופן כזה יש תועלת מהשיעור לכל ל סוגי התלמידים, למצוינים, לבינוניים, וגם לחלשים.

אבל אם יאמרו את השיעור ברמה גבוהה יותר מזה, שהמצוין

גם בפשטות, ובישיבת וואלוז'ין בזמן הנצי"ב והגר"ח למדו דף ליום, ששה ימים בשבוע.

הכרתי אדם שלמד בוואלוז'ין, ולאחר נישואיו היה סוחר בביאליסטוק, ולעת זקנתו עזב את המסחר ועלה לארץ ישראל ונתיישב ברמת השרון, והיה יושב בבית הכנסת כל היום ולמד גמרא עם רש"י בהתמדה גדולה. וכן הכרתי אדם שלמד בקמניץ אצל הגרב"ד, ולאחר נישואיו גר ברמת השרון, והיה יושב ולומד כל היום בלי חברותא גמרא עם רש"י במתיקות מיוחדת, ולא היה משעמם לו, כי לא איבד את הטעם בלימוד. צריכים שיהיה טעם גם בפשטות, כמו אנשים אלו, שאף על פי שלא הבינו את רבי חיים ורבי ברוך בער, לא איבדו את הטעם בלימוד, כי ידעו שהעיקר הוא הלימוד העצמי, והשיעורים הכלליים מיוחדים לבעלי הכישרונות, אבל מי שאינו עמקן כל כך לומד כפי כישרונותיו, כל אחד לפי כוחו, וכך זוכים להיות דבוקים בתורה בלי בטלה.

לא להתבייש לומר לתלמיד 'איני יודע'

היה מעשה בבחור משיעור ג' בישיבה קטנה שהיה בעל כישרון, ופתאום פקד אותו משבר ולא ידעו מה הסיבה לזה, והלכו לכמה מומחים וגם הם לא מצאו את הסיבה, עד שהגיעו לאחד שבדק בדרך מיוחדת, ונתברר כי הבחור הזה הוא כישרוני מאד ובעל הבנה ישרה, והרבה פעמים הוא שואל שאלות על השיעורים, והמגיד שיעור לא מצליח להסביר לו ולתרגם שאלותיו, וכיון שהוא רואה שאינו מבין יש לו חלישות הדעת מזה עד שנשבר. וכשידברו עם המגיד שיעור שהיה תלמיד חכם גדול, מיד אמר: אכן, התלמיד הזה יש לי פחד ממנו, כי הוא שואל אותי הרבה שאלות טובות, שאין לי מה לענות עליהם! ונמצא שלא היה שום חיסרון בתלמיד, אלא להיפך, הוא כישרוני יותר מהמגיד שיעור, עד שאין בכוחו של המגיד שיעור לתרגם ולהסביר לו את כל דבריו. ומאחר שנתגלתה הסיבה נפתרה הבעיה, שהסבירו לתלמיד שאין מקום לחלישות הדעת, ואדרבה הוא שואל שאלות טובות שהמגיד שיעור לא יכול לתרגם אותם. מותר לתלמיד לדעת זאת, והמגיד שיעור לא יפסיד מזה.

וצריכים לדעת כי אין להתבייש לומר לתלמיד 'איני יודע'. יש הרבה שטועים בזה, מלמדים ומחנכים, חוששים לומר איני יודע. והאמת היא שאין מה להתבייש, וזה לא יגרום שום פחיתות בכבודו של הרב, אדרבה התלמידים יעריכוהו ויחשיבוהו יותר, כי דבר טבעי הוא שהתלמידים מעריכים את הרב, ויש להם יראת הכבוד כלפיו, רק צריך שיתנהג בצורה הגונה ולא יאבד את ההערכה שלו, אבל כשיאמר איני יודע זה לא יגרום לאיבוד ההערכה, ולהיפך, התלמידים יעריכוהו יותר על מידת הענוה ומידת האמת שיש בו.

האם מחפשים כבוד, או זיכוי הרבים!?

מעשה שהיה באברך צעיר, שקיבל משרת מגיד שיעור בישיבה, והוא מצליח מאד בתפקידו באמירת השיעורים ובכל ענייני

ושאל אותו הר"מ - כיצד הבנת מה שאמרתי בענין זה וזה... והתברר כי לא הבין כמו שצריך להבין. ואחר כך שאל אותו על עוד פרט, וגם זה לא הבין! אבל הוא חשב שהוא מבין את הכל, עד שהיתה לו תמיהה שאם הוא מבין הכל זה לא שיעור טוב. ככה נשתבשו הדרכים בזמננו, וצריכים מאד לדבר ולעורר כנגד השיבוש הזה, שהורס תלמידים, ורבים נשברים מזה.

(מתוך דברים בכינוס ראשי הישיבות לצעירים, תשרי תשס"ד)

"לא לבלבל את הילדים בהרבה פירושים"

מעשה שהיה בילד שסיים כיתה ח' בחיידר, אבל לא ידע כלום ולא התאים לישיבה קטנה, והעבירו אותו לחיידר אחר ללמוד שוב בכיתה ח'. והיה שם מלמד בר דעת, שהבין כי תלמיד זה אין בכוחו לענות על כל השאלות במבחנים, ואמר לו שיענה רק על שאלה אחת מתוך עשרת השאלות שנתן לכולם, ובחר עבורו שאלה פשוטה מאד שידע בוודאות שיוכל לענות עליה, ומשענה על השאלה, נתן לו על זה ציון מאה אחוז, כי הוא ענה על כל מה שנתבקש. והתלמיד התעודד מזה, והתחיל להתקדם, ובמשך הזמן הוסיף לו המלמד עוד שאלה ועוד שאלה, עד שבסוף השנה ענה על כל השאלות כשאר הילדים, ונכנס לישיבה קטנה ללא צורך ב"פרוטקציה", כי הוא אכן כבר התאים לישיבה קטנה. זוהי שיטת חינוך טובה מאד, לא להכביד על הילדים.

ולעומת זה שמעתי על מלמד בכיתה ו', שהיה מצליח מאד עם התלמידים, והיו נשמעים לדבריו מפני שהיה מתייחס אליהם בחביבות, וגם ההורים היו מרוצים מהחינוך שהוא נותן, ודרכו היתה ללמד משניות עם ברטנורא, בלי פירוש התוספות יום טוב. ופעם אחת כשבאו מטעם החיידר לבחון את התלמידים, שאלו אותם שאלה מדברי התוס' יו"ט, ולא ידעו לענות, וחלשה דעתו של המלמד מזה. ואמרתי לו כי אדרבה הוא צודק, וטוב עושה שמלמד רק את הברטנורא, כי לא כדאי לבלבל את הילדים בהרבה פירושים, והעיקר שיבינו את המשנה וייהנו מזה.

ואמנם באותו חיידר היו מלמדים אחרים שלימדו גם תוס' יו"ט, ונתבררה הסיבה לזה, כי שמעו שבחדרים אחרים מלמדים תוס' יו"ט, ולא רצו להיות שונים מהם... אמנם ודאי שאין זו טענה, ומה בכך שבחיידר פלוני עושים כן? הרי העיקר הוא הצלחת החינוך של הילדים, והילדים יצליחו יותר אם לא יכבידו עליהם בפירושים נוספים.

...שמעתי שיש ילדים שבאים ונבחנים לישיבות קטנות, ויודעים לענות רק את המפרשים ולא את הגמרא. זה לא פלא שמאבדים את הטעם בפשטות. גם בישיבה גדולה יש בחורים שנהנים מטבעם ללמוד בפשטות, אבל הם מתביישים ללמוד ככה, או שסבורים שאין לזה שום חשיבות, ולומדים שלא לפי טבעם. יש להחזיר בתלמידים את האהבה והטעם בלימוד, כי אם לומדים בלי טעם זה לימוד 'מיראה ולא 'מאהבה', וצריכים גם את האהבה כפי שהזכרנו בתחילת דברינו, וזה שייך רק אם לומדים בדרך המקובלת מכל הדורות. כידוע שבכל הדורות למדו

עם שער הכניעה של החובות הלבבות...
 כזו הבנה לא נכונה! וכי מחפשים כבוד, או זיכוי הרבים?
 אדרבה, זיכוי הרבים הוא רק בענווה ובאהבת חסד. וגם עצם
 הדבר שהוא מחנך ונותן עידוד לצעירים שיגדלו בתורה, וכי זה
 לא זיכוי הרבים? הרי זה זיכוי הרבים שאין כמוהו, זיכוי הרבים
 בתורה, שהוא גם יששכר וגם זבולון, 'יששכר' באמירת השיעורים,
 ו'זבולון' בזמן שמקדיש לאלו שזקוקים לעזרה, ולזבולון יש
 אותו השכר כמו יששכר. לכן כל השיקול שלא לעסוק בזה הוא
 טעות מעיקרו, וגם אין לחשוש שמא לא יחשיבו אותו, אלא אם
 כן מחפשים את החשיבות החיצונית, אבל האמת היא שאדרבה,
 יחשיבו אותו יותר, והערכת התלמידים אליו תגדל יותר.

(מתוך דברים בוועידה למחנכים בניד עציון, כסלו תשע"א)

(גיליון 'דרכי החינוך' פסח תשע"ז)

הישיבה, שהוא נותן יחס טוב לתלמידים, והם נהנים מאד ממנו,
 ויש לו השפעה על כולם. וכשראו בהנהלת הישיבה שהוא מצליח
 כל כך, התחילו לשלוח אליו כל מיני מקרים וקשיים שמתעוררים
 עם תלמידים, והוא מטפל בהם. כל מר נפש בא לדבר איתו ומקבל
 עידוד, ולפעמים גם מבקשים ממנו לייצג את הישיבה כלפי חוץ,
 שהוא מתאים ומוכשר לזה.

ובמשך הזמן התחיל להרהר, שהרי הוא בא לישיבה לומר
 שיעורים, וכעת הוא מקדיש זמן רב לטיפול בתלמידים ושאר
 עניינים, וכבר אינו "ראש ישיבה". והתייעץ בזה עם אדם אחד,
 והלה הצדיק את דבריו באומרו כי אכן לא יאה לפי מעמדו לעסוק
 בדברים כאלו, והתייעץ עם אדם נוסף וגם הוא אמר לו שצריך
 שיחשיבו אותו, ואם יעסוק בדברים כאלה לא תהיה לו השפעה,
 כי לא יחשיבו אותו, והוסיף ואמר לו כי "אי אפשר לחיות בדורנו

יהלומים מגדולי ישראל

מרן החזון איש ישב בחדרו ולמד. לפתע הוא קם וקרא לי: "דוד! התרצה לראות רוח הקודש?" נדהמתי, אך כמובן שעניתי בחיוב... ואז הוא הורה לי לבוא אחריו לבית מדרשו שהיה בביתו

סיפור מופלא שנחשף רק לאחר פטירתו של בעל המעשה

וכך היה המעשה:
 רבי דוד התכוון לשינה במיטתו במעונו של מרן ה'חזון איש'.
 מרן ה'חזון איש' עצמו ישב בחדרו ולמד. לפתע הוא קם וקרא
 לרבי דוד: "דוד! התרצה לראות רוח הקודש?"
 "בתחילה נדהמתי מעצם השאלה", סיפר רבי דוד, "הרי זה לא
 הנוסח שמרן ה'חזון איש' רגיל בו, אך כמובן שנענית בחיוב, ומרן
 הורה לי לבוא אחריו לבית מדרשו שהיה בביתו.
 "הוא התיישב ללמוד", תיאר רבי דוד, "ופתאום אני רואה
 אור בוהק, כמו ברק, אור שלא ראיתי מימי... לא ידעתי איפה אני
 נמצא... ואז נעמד מרן ה'חזון איש' ופטר אותי בתנועת יד. הייתי
 המום, אך כך היה, דבר מופלא שראיתי במו עיני".
 שאלתי את רבי דוד: מרן ה'חזון איש' הוסיף להסביר לכם
 מילה על פשר המחזה שהראה לכם, ומה רצה לומר בזה?
 "לא!", השיב רבי דוד, "אפילו לא מילה אחת! זה מה שראיתי
 ותו לא מידי!".
 בסיום השיחה שוב הזהיר אותי רבי דוד לא לגלות זאת לאיש
 כל זמן שהוא עודנו בחיים, וגם עתה לאחר פטירתו אני מספר את
 המעשה מבלי לפרט את שם משפחתו מפני רצונו.

(מוסף שבת קודש)

סיפר רבי אליעזר טורק שליט"א: הלכתי פעם בירושלים
 ליד שכונת 'זכרון משה', ויהודי ממכריי פגש אותי ואמר לי:
 "אתה הרי אוהב לשמוע סיפורים על גדולי ישראל. ישנו יהודי
 יקר, תלמיד חכם ובר אוריין, בשם רבי דוד, המתגורר לא רחוק
 מכאן ברחוב עזרא, ובבחרותו זכה פעמים רבות לישון בבית מרן
 ה'חזון איש'. עם כל מה שהוא מרבה לספר זכרונות מה'חזון
 איש', ישנו דבר אחד אותו הוא לא מוכן לספר בשום פנים
 ואופן, אולי אתה תצליח לדובב אותו ולשמוע ממנו את הדבר
 שהוא כה מסתיר".

אמנם הכרתי את היהודי הזה גם קודם, אך לא ידעתי כי סיפור
 עצום אוצר הוא בתוכו. כמובן הסתקרנתי מאד, ושוחחתי עם רבי
 דוד כמה פעמים, אך הוא לא הסכים לספר לי.

יום אחד נודע לי כי נכדו של רבי דוד מתחתן באולמי תמיר.
 באתי להשתתף בשמחה, התיישבתי לצידו בשולחן ה'מזרח',
 וביקשתי ממנו שוב: כעת זה זמן שמחה. אולי תסכימו עכשיו
 לספר לי את הסיפור שהיה לכם עם מרן ה'חזון איש'? אך הוא
 סירב שוב ושוב למרות הפצרותיי. לבסוף, הבטחתי לו שלא
 אגלה את הסיפור לאיש כל עוד הוא חי, והוא הסכים. כיום, אחרי
 פטירתו, אני חושב שכבר ניתן לספר זאת לראשונה.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
 שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

חשבתי לעצמי: שלושת רבעי שעה זה זמן ארוך, ובזמן הזה ודאי אמצא איזה יהודי שיעזור לי. הגעתי לאולם והנה הוא ריק! אין שום תור, רק אני הייתי שם ועוד ששה פקידים... ומה עכשיו?

הקב"ה פתח את הים ובני ישראל נכנסו פנימה והלכו בתוך הים ביבשה. על כזה פתרון אף אחד לא חלם!

"דבר אל בני ישראל ויסעו"

חשבתי לעצמי: לא נורא, בודאי אשתו נמצאת בבית והיא תעזור לי. צלצלתי לביתם, וענתה לי המשרתת הגויה שלהם, בספרדית כמובן: "בואנו" (שלום בספרדית). ניסיתי לגמגם משהו על שלמה ועל יהודית אשתו, אך היא לא הבינה מה רוצים ממנה וניתקה את הטלפון. נו, עכשיו אני תקוע.

ועדיין לא התייאשתי. חשבתי לעצמי: הרי במשטרת הגבולות תמיד יש תור ארוך. היה זכור לי שבכניסה לארה"ב הוצרכתי להמתין למעלה משלושת רבעי שעה, וחשבתי שגם כאן יהיה כך. שלשת רבעי שעה זה זמן ארוך, ובזמן הזה ודאי אמצא איזה יהודי שיעזור לי. הגעתי לאולם והנה הוא ריק! אין שום תור, רק אני הייתי שם ועוד ששה פקידים... ומה עכשיו?

הכנסתי את הטופס בתוך הדרכון שלא יראו את החלק הלא ממולא, ניגשתי לפקידה ואמרתי לה באנגלית עילגת: "אינני דובר אנגלית כל כך טוב..." אבל גם היא לא הבינה אנגלית, ולכן הפנתה אותי לפקיד השני שהוא דובר אנגלית. לא היתה לי ברירה, ניגשתי לפקיד ההוא ואמרתי לו באנגלית: "אינני דובר אנגלית, החבר שלי נמצא בחוץ. התכונתי שיקרא לו כדי שיתרגם".

הפקיד הביט בי במבט חודר ואמר: "אם אינך יודע אנגלית, אז תדבר עברית!"

אני על כל האפשרויות חשבתי, אבל על אפשרות כזו, שפקיד במכסיקו ידע עברית - על זה לא חשבתי... הקדוש ברוך הוא יודע טוב יותר מאתנו איך לעזור לנו, תפקידנו הוא להתפלל ולא לתת לו עצות...

(אגאשמאקע ווארט מתוך 'מתוק האור')

הקב"ה פתח את הים ובני ישראל נכנסו פנימה והלכו בתוך הים ביבשה. על כזה פתרון אף אחד לא חלם!... אני עצמי זכיתי להרגיש הרגשה מעין זו לא מזמן - מספר רבי שלמה לוונישטיין שליט"א - כשטסתי משיקגו למכסיקו. שיקגו נמצאת בארצות הברית, והשפה המדוברת שם היא אנגלית, ואילו במכסיקו מדברים ספרדית. ואני את שתי השפות הללו לא זכיתי להכיר...

כשאדם נוסע במטוס למדינה זרה, לפני הנחיתה נותנים לו שאלון, ובו עליו למלא את כל פרטיו האישיים: שמו, מאיזו מדינה הוא מגיע וכו', כך ידעו מי הוא ומה טיבו. גם בטיסה שלי קיבלתי שאלון כזה. הבעיה היתה שהמסמך הזה היה כתוב באנגלית ומתורגם לספרדית, ואני לא ידעתי מה לכתוב. איכשהו הצלחתי לכתוב את שמי וגם לציין שאני ישראלי. הבטתי מסביבי, אולי מישהו מהנוסעים יוכל לעזור לי למלא את השאלון, וראיתי שהמטוס ברובו ריק. ישבו שם כמה גויים מכסיקנים, וזהו.

מה עושים? התחלתי להתפלל ולומר פרקי תהילים. לפתע עלה בראשי רעיון: בפלאפון שלי יש את המספר של המארח שלי, שלמה שמו, והוא אמור לי לחכות לי בשדה התעופה. מיד כשאנחת אדליק את הפלאפון, אתקשר אליו, אקריא לו מה כתוב בפתק והוא כבר יסביר לי מה עלי לעשות.

כשנחתנו, חייגתי מיד את המספר של שלמה, וענתה לי מזכירה אלקטרונית בספרדית, ואז נזכרתי שהחליפו את הקידומות של הפלאפונים במכסיקו. בקיצור: אין לי אפשרות להתקשר אליו.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק

הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הוא לבש מעיל עם שרוולים ארוכים והניח
כיפה וכך נכנס למרן זצ"ל לברכה. אך
כשנכנס, בצבץ צמיד הזהב שענד על ידו.
אמר לו מרן: "את הצמיד תתן לגויה!"...**

פניני עובדות ממרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל

מעשה שארע לפני שלושים שנה: מרן נהג אחרי סוכות ולפני פסח, וכן בבין הזמנים, לעבור אל דירת חתנו הגרד"א, ואז היה עורך את ספרו דרך אמונה על מס' תרומות. אמנם בערב שבת אחד כשחזר מהמקווה, שכח את המפתח של הדירה בבגד של ימות החול, ודפק ודפק ולא היה איש לפתוח לו, עד שלא נותרה לו ברירה וחזר אל דירתו ברשב"ם.

במוצ"ש כשנכנס החתן אצל חמיו לברר מדוע לא בא בשבת, סיפר לו שנשכח המפתח ודפק ולא פתחו. והוסיף ואמר לו, שכאשר ראה כמה נורא שדופקים ולא פותחים, קיבל על עצמו שמכאן ואילך לא יסגור כלל את הדלת החיצונית. וכך היה במשך שנים, שלא סגרו כלל את הדלת החיצונית, ואיש לא ידע שזה עקב המעשה שארע לו. (עינינו גל)

סיפר הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: בכולל חזון איש היה ר' חיים יושב ליד הכניסה ואני ישבתי בצד השני, וכשר' חיים היה הולך לקחת ספר מארונות הספרים שהתפרס על כל הקירות, הוא עבר לידי, והייתי קם מלוא קומתי לפניו. פעם אחת הוא אמר לי: אם אתה רוצה שאני אפסיק לעבור כאן תמשיך לקום. והוסיף: אמנם על הידור אני לא יכול לומר לך מה לעשות, כי יש אומרים שלא מועיל מחילה, אבל על מלוא קומתו ודאי מועיל מחילה (ארחות חיים)

ישנו סיפור ידוע, שנכנס למרן הגר"ח זצ"ל אחד שהתמודד לבחירות מפכ"ל המשטרה וביקש ברכה להיבחר, ומרן שאל אותו אם הוא כהן, והלה השיב בלאו. ושוב שאל האם הוא כהן, ושוב ענה בלאו. אז מרן הביט על כל הנוכחים בחדר ואמר: שיהיה לכולם ברכה והצלחה, ואותו מיאן לברך. ולא הבינו את שיחו ושיגו, עד שלבסוף נבחר לתפקיד המפכ"ל אחר שבאמת ענה לשם כהן.

לסיפור הזה יש המשך יפה.

סיפר אברך מחיפה שבלוויה ראה צעיר חילוני, ולא התאפק מלשאל אותו מה מעשהו כאן. ויען הצעיר וסיפר, שבעת שהתפרסמה אותה ההסרטה של המעשה עם המפכ"ל, הזדעזע מזה והחליט גם הוא לנצל את הכוח העצום של שר התורה, ומכיון שעמד אז לפני המבחנים על הבגרויות רצה לזכות בברכה להצלחה.

הוא לבש מעיל בעל שרוולים ארוכים והניח כיפה וכך נכנס למרן זללה"ה לברכה. אך כשנכנס, בצבץ צמיד הזהב שענד על ידו. אמר מרן: "את הצמיד תתן לגויה!"... הוא ניסה להיתמם כאילו אינו מבין מה מדובר... אבל מרן בשלו: "אתה מבין על מה אני מדבר!"...

באותו רגע הוא נשבר, והודה שהוא עמד להתחתן עם גויה עשירה. ובראותו את רוח הקודש של מרן קיבל על עצמו לעזובה. (עינינו גל).

הסיפור היומי

**"לפתע מגיחה הישר מולי 'ריאו' צבאית
שמסיעה חיילים. הנהג כנראה נרדם! יש לי
שבריר שנייה להחליט: לחתוך ימינה ל... כיוון
התהום, או לשבור שמאלה ולהתנגש בהר!"...**

הפריש מעשר כספים - וניצל ממוות לחיים

הוא בערב יום טוב האחרון של הפסח, והמנהג שזמן הביעור לכתחילה בערב יו"ט הראשון.

אינג' אליהו זרבי - מהנדס מיזוג במקצועו - מתגורר כיום בהרצליה, אך בשעת ההתרחשות - לפני 15 שנה - עדיין התגורר

"ביערתי הקדש מן הבית, וגם נתתיו ללוי ולגר וגו'... השקיפה ממעון קדשך מן השמים..."

השנה, תשע"ט, היא השנה הרביעית לשמיטה, שבה נוהג ביעור מעשרות. לדעת הרמב"ם (מעשר שני י"א, ג) זמן הביעור

עדיין לא סיפרתי שאני ילד אירן. כאשר עזבה אמי (עליה השלום) את אירן, היגרה משם הישר לארה"ב. אבי זכרונו לברכה נפטר כבר באירן ונטמן ב'טהרן'. אמא התגוררה בלוס אנג'לס לצד שמונת אחיה ואחיותיה.

אני עדיין לא מעכל את הנס הגלוי שהיה לי, וממשיך בדרך. בשעה 5:00 אחה"צ כבר הייתי בבית, ואמא מתקשרת מלוס אנג'לס. בשל הפרשי השעות, אצלה מוקדם עכשיו - שבע בבוקר! "אליהו, מה קרה?" כך היא פותחת ושואלת. "למה?" אני משיב בשאלה.

היא לא מוותרת: "אליהו, מה קרה?" ואז היא מספרת: לפני שעתיים (חמש לפנות בוקר בלוס אנג'לס, שלוש בצהריים כאן) חלמתי שאבא אומר לי: "אליהו שילם אלף ומשהו שקל והצילו אותנו ממוות! - - אז תספר לי מה בדיוק קרה!"

כמובן סיפרתי לה על התרומה בסך 1036 ש"ח שזכיתי לתרום באותו בוקר! ועל נס הצלתי מאוחר יותר באותו יום. רבותי! בוודאי אני לא מחדש לכם את עצם הידיעה ש'צדקה תציל ממוות', אבל בכוחו של הסיפור הזה לחזק בנו את כח הנתינה! אני גם לא מחדש לאף אחד שיש חלומות אמתי. הבה נתחזק יחד כולנו בידיעה שיש לכל אחד מאתנו נשמה טהורה. נשמה שגם לאחר שעוזבת את העולם ממשיכה "לחיות" ולראות דברים שמתרחשים כאן בעולמנו... כשם שאבי ז"ל ראה מה קורה אתי וסיפר על כך לאימא... הלוואי שנחיה תמיד עם אמונה חושית ונזכה להטיב את מעשנו!

(גיליון 'איש לרעהו' תזריע תשע"ו)

בחולון: הייתי מתפלל בבית כנסת 'סודאי' בעיר. בית כנסת? זה לא רק בית כנסת, אלא מרכז תורני של תורה, תפילה וחסד אשר פעיל 22 שעות ביממה! יש שם הכל, החל מתפילות דרך שיעורי תורה ועד בית תמחוי, ועוד.

באיזה בוקר - והיה זה בעיצומו של קיץ - התעוררתי עם חלום די קשה. אמרתי 'הטבת חלום' בברכת כהנים, ולאחר התפילה חישבתי את המעשרות שעלי להפריש וזה יצא 1036 שקלים. מסרתי לגבאי ויצאתי לעבודה ב'בית לחם'. הקימו שם בית מלון, ואני עשיתי את הנדסת מיזוג.

מ'בית לחם' הייתי אמור להגיע בהמשך ל'אריאל'. הדרך הקצרה היא דרך רמאללה, אך כדי לא להיתקל בערבים משליכי אבנים העדפתי להאריך דרך כביש אלון. למי שמכיר, מדובר בדרך צרה שבצדה האחד הר ובצדה השני תהום...

ולפתע: 'ריאו' צבאית אשר מסיעה חיילים, מגיחה הישר מולי. הנהג כנראה נרדם! יש לי שבריר שנייה כדי להחליט: לחתוך ימינה ל... כיוון התהום, או לשבור שמאלה לכיוון ההר - אז יש יותר סיכוי שהוא יפגע בי. לתאר לכם את הפחד שעטף אותי? בלתי אפשרי. רק תתארו לעצמכם שלוש אפשרויות שכל אחת רעה מהשנייה: להתנגש בהר, להידרדר לתהום, להמתין שרכב צבאי כבד יתנגש בך.

אני צועק 'שמע ישראל', חותך ימינה, ו"מרגיש" את הרכב הצבאי שועט צמוד אלי. רק מההדף יכולתי לעוף לתהום. בחסדי השם המרובים, בדרך פלא, לא התממשה אף אחת משלושת האפשרויות הנ"ל! הקב"ה יצר אפשרות רביעית נחמדה: להינצל מהתקרית לחיים טובים ולשלום!

עניינא דיומא - פסח

שביעי של פסח שחל בערב שבת: האם מותר למי שאינו אוכל שרויה לבשל קניידלאך בשביל שבת?

ם: עירובי תבשילין, בישולים, רחצה, שטיפת הבית, הדלקת נרות ועוד - כל מה שצריך לדעת לקראת שביעי של פסח ושבת אסרו חג | מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

בעירוב, ולדעת הגר"מ שטרנבוך שליט"א יש הידור שבעלי הבית יניחו העירוב ויברכו בנוכחות האורחים, בפרט כשמתארח זוג המבשל לצורך תינוקו. אך אין זה מעכב. זמן הנחתו - הנחת העירוב בערב יו"ט דווקא. שכחנים, יכולים להקדים לליל ערב יו"ט - אור ליום חמישי. סוף זמן הנחתו: בכניסת החג עד 13.5 דקות אחרי השקיעה (19:19) ועד אז מניחים בברכה (ביאור הלכה רס"א, א) ולאחר מכן ניתן להניחו עד עוד 3 דקות בלי ברכה. קיבלו כבר יו"ט - אם רק האשה קיבלה יכול אחר מבני הבית להניח העירוב ולכוללה,

כל המתכוון לבשל, לאפות, להדליק נרות ולעשות הכנות מיו"ט לשבת, חייב להניח "עירובי תבשילין", וכך, בהכנת מנה יפה לשבת לפני החג מראים שאין אנו מזלזלים ביו"ט ומתחילים לבשל בו לשבת; וגם שהמתבשל ביו"ט לשבת אולי ייאכל עוד ביו"ט. וזהו עירוב התבשילין.

שימו לב! אלו שאינם מבשלים ואפילו לא מחממים ביום ששי (שביעי של פסח) מאכל עם רוטב לשבת, ומניחים עירוב רק לצורך הדלקת הנרות - יניחו את העירוב בלא ברכה. המשתתפים - כל המתארחים בבית ואוכלים בבית, יוצאים

להאכילם, כשצריך, לחולה או קטנים, ובפרט שמצויים בכל אתר ואתר בני ספרד הנוהגים לאוכלם בפסח (הגרע"א בשו"ת א, ה; שו"ת שואל ומשיב מהדו"ת ד, קמ"ב; שדה חמד, לוח א"י להגרי"מ טיקוצינסקי זצ"ל, וכן פסק מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל בסוף ספר מאור השבת מכתב יא, ואין לחשוש לאיסור מוקצה ושמה יבואו לאכול מהם בשביעי של פסח).

הכנת כופתאות [קניידלך] ממצה שרויה לשבת

אף הנמנעים מאכילת מצה שרויה או שאינה שמורה בפסח, מותרים לבשל מהם בשביעי של פסח לאכילה בשבת הואיל וראויים לאורחים האוכלים מהם גם כל החג, או לקטנים (ראה משנ"ב ש"ח, ק"ע; וחזו"א סימן מ"ט, ט"ז) נימוקי החזו"א: א. היות ואינם אסורים מן הדין אלא מחומרא, והראיה שבחול"ל נהגו ביו"ט שני לבשל ולאכול שרויה. ב. להלכה, מיגו מחמת יום שעבר לא אמרינן. ג. לא חששו שאדם יאכל בעצמו כבר ביו"ט מדבר שמחמיר בו בימי הפסח.

מותרת הוצאת קטניות נקיים מחמץ בשבת מהארונות, כגון: במבה, בוטנים, וגרעיני חמניות - כיוון שכלל לא נמכרו. מותר לקבל חמץ (כשר למהדרין לשאר ימות השנה) מגוי שהיה החמץ ברשותו בימי הפסח. כידוע, הגר"א זצ"ל נהג לקבל ולשתות במוצאי פסח בירה כשרה שקיבל מגוי, שהייתה אצלו, לקיים בל תוסיף באיסור החמץ.

הערה לקצרי רוח: המעוניינים להתחיל להחזיר את כלי הפסח אל הארונות בסוף חול המועד, במידה והדבר נעשה בתוך הבית, אעפ"י שיש בזה טרחה רבה - הדבר מותר (שו"ת אבני ישפה א, ק"ו עפ"י שו"ע תקל"ה, א ומשנ"ב ד).

אין מברכים שהחיינו בהדלקת הנר. ויש להכין נר נשמה לעילוי נשמות הנפטרים ר"ל, שבשביעי של פסח מזכירים נשמות. מי שלא הספיקו להדליק לפני כניסת החג, יעבירו אש וידליקוהו קרוב למקום האכילה, ואם נזכרו רק ביום - ידליקוהו בבית הכנסת, שאין מעבירים אש להדלקה ביום טוב, אלא לצורך מאור, חימום או בישול.

הזכרת נשמות - "נהגו לנדור צדקות בעד המתים ומזכירים נשמותיהם, שהמתים יש להם כפרה על ידי צדקה (שו"ע תרכא, ו). ובעל "תרומת הדשן" נהג להעביר את הכסף לצדקה מיד למחרת המועד. ויש שנותנים לצדקה עוד בערב המועד, ובשעת הזכרת הנשמות אומרים: "בעבור שנדרתי ונתתי לצדקה לעילוי נשמתם". ויכולים לומר תפילת יזכור וכו' גם ביחידות, אף שלא נמצאים בציבור - גשר החיים ח"א פרק לא אות ב.

שימו לב! יש לסיים [או בשעת הדחק, להתחיל] את סעודת היום לפני שעה עשירית של היום - 15:56 - כדי לאכול סעודת ליל שבת קודש לתיאבון.

ניקוי הבית לקראת שבת - אסור להדיח ריצפת חדר שלם בשבת ויו"ט, אף לא בשפיכת מים וחומר נוזלי (בלא סמרטוט) וגריפתם במגב. אכן, אם ישנו כתם מקומי - מותר לנקות באותו

אבל מי שכבר אמר שהחיינו לא שייך שיצטרף לעירוב. במה מערבים - נהוג להניח על צלחת: פת [מצה] - לכתחילה כביצה (56 גרם); הניחו כזית (28.8 גרם) יצאו בדיעבד - ותבשיל כזית של דבר מבושל, צלוי, מטוגן, כבוש או מעושן הרגיל להיאכל עם פת. יש נוהגים להניח ביצה קשה (יש לוודא שהיא מבושלת) לא קלופה (עבר הלילה - סכנה). ובשו"ת שבט הלוי (א, פו) כתב שאפשר לצרפה לסלט ביצים לכבוד שבת, ואין זה כנאבד העירוב.

הברכה - "בא"ה אמ"ה אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על מצות עירוב". ואז מוסיפים בכל שפה שמבינים: "בעירוב זה יהא מותר לנו לאפות, לבשל, להטמין, להדליק הנר ולעשות כל צרכינו מיו"ט לשבת".

העירוב מתיר - בישול, אפיה, עריכת שולחן, שטיפת כלים, בישול הכנת הבית לשבת (באופן המותר ביו"ט), לבישת בגדי שבת והכנת קריאת התורה לשבת - (הגרע"א). יש להניח העירוב עטוף ומסומן בפינה במקרה. שאם נאכל או נאבד לפני הבישול וההכנות - כאילו אין עירוב! נהוג להניח את פת [מצה] העירוב כלחם משנה בסעודה ראשונה וכן והשנייה, ולבצוע עליו בסעודה השלישית, שכיוון שנעשתה בו מצוה ייעשו בו עוד ג' מצוות (מ"ב תקכ"ז, י"א ומ"ח).

שכחו להניח עירוב - מותר להדליק לשבת נר אחד בלבד! ולהקנות את מוצרי המזון לשכנה שהניחה עירוב והיא תבשל ותכין. לא הכינו מחמת אונס - מותר לסמוך על העירוב של רב העיר, אבל רק פעם אחת בלבד.

הבישולים לכבוד שבת

א. המתבשל לשבת, צריך שיהא ראוי לאכילה כבר בצהרי יום השישי, כיון שלדעת רבא בגמ' ביצה יסוד היתר "עירובי תבשילין" הוא "הואיל ואם יקלעו אורחים", או שאם בני הבית ירצו להוסיף על אכילתם ביום טוב יוכלו לאכול מהמאכלים שבישלו לשבת. ועל כן אין לשים את החמין (בלתי מבושל) רק בסמוך לשבת, אלא בזמן שתהיה אפשרות שיתבשל באופן שניתן יהיה לאכול ממנו עוד ביום טוב.

ב. יש להיזהר, שלא לבשל לקראת שביעי של פסח והשבת כמויות מזון מרובות, במכוון, לצורך אחרי החג (ראה שו"ע תקל"ג א ומשנ"ב). אין צריך לומר, שאין כל היתר לבשל או לאפות בשביעי של פסח לצורך חגיגות ה"מימונה" (ראה שו"ת קנין תורה ב, ס"ז וש"ש כהלכתה ס"ז, מ"ז).

בישול קטניות לכבוד שבת אסרו חג

יש מגדולי הפוסקים שהתירו, על סמך ה"עירובי תבשילין", להכין ולהכניס לקדרות השבת אורז, קטניות או פירות יבשים (הבדוקים ונקיים מכל חמץ) - אף לאלה שאינם אוכלים מהם בפסח, כדי לאכול מהם בשבת. שאף שבשביעי של פסח אסורים עליהם, מכל מקום שייכת סברת "הואיל" מפני שראויים

לכרוך את המגבת סביב השער כטורבן. ובכל אופן אין למשוך את המים מן השער כלפי חוץ [יש לגברים להיזהר בכך גם כן, בשיער הזקן והפאות, בכל שבת ויו"ט]. ויש להיזהר שלא לבוא לידי סחיטת המגבת, או תלייתה לייבוש במקום ובדרך שתולים ביום חול.

הערה חשובה: הוספת מים למיחם השבת: יש להרתיח את המים שמוסיפים למיחם לשבת, עד לכדי רתיחה גמורה בטרם יוכנסו למיחם שבת (שבמצב שבת), שאם לא כן, כיון שב"מצב שבת אין פעולת הרתחה, ורק נשמר חום המים, אזי המים שהוסיפו לא יגיעו לידי רתיחה לפני שבת, ואסור יהיה להוציא בשבת אף לא כוס אחת, כי בהוצאת מים, הכמות הנשארת ממחרת להתבשל, וכל פעולה הגורמת לחימום יתר למים שטרם הגיעו לרתיחה לפני שבת, הרי היא איסור בישול בשבת.

מקום בלבד כנ"ל. ובור ניקוז שברצפה שיש לו מכסה, אין לפתחו אלא כשיש לו בית אחיזה (שו"ע שח, י). וכשיש בפתח הבור רשת - גורפים כרגיל.

רחיצה לשבת (ובכל יום טוב) - אף שביו"ט ניתן להשתמש במכשירים לחימום מים הפועלים מעצמם (בוילר חשמלי מופעל בשעון שבת, דוד שמש; פרט למכשיר "יונקרס", מחמם-מהיר ע"י להבת גז המופעל עם פתיחת ברוז המים החמים, שלפני כל שבת ויו"ט חובה לנתקו) - מכל מקום, גם ביום טוב אין לרחוץ את רוב הגוף בבת אחת (ובשימוש בידית ה"טוש" במקלחת, נחשב תמיד כמיעוט הגוף - דעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל) וכמובן, אין להשתמש אלא בסבון נוזלי ולהיזהר מסחיטת שיער, היינו, שמותר רק ל"טפח" - להצמיד את המגבת לשיער, המים היוצאים נספגים מיד במגבת. ולדברי ה"בן איש חי", יש

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

קטן ששמע רכילות וקיבלה - האם כשנעשה בר-מצוה מחויב להסירה מליבו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

זה עד שיסיר את הדברים בלבו. את צדדי החקירה מביא הגאון רבי ראובן גרוזובסקי זצ"ל, חתנו של הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל בעל 'ברכת שמואל' - וכותב שחמיו הכריע שעובר רק פעם אחת, כמו ב'לא תגזול' שעיקר האיסור הוא מעשה הגזילה ואינו עובר על כל רגע שמחזיק את הגזילה ברשותו. מאידך, הגאון רבי הלל זקס זצ"ל כתב, שבכל רגע שמאמין לדברים וקובעם בלבו, עובר [ומבואר מדבריו שם שדעתו שהאיסור בקבלת לשון הרע אינו בשמיעה ובקבלה עצמה, אלא ב'נשיאת שמע שוא', דהיינו שעל ידי השמיעה הוא נושא בלבו שמע שוא]. והגר"ח קנייבסקי כתב שהיא עבירה אחת מתמשכת.

ויש שרצו להוכיח כצד זה מדברי החפץ חיים (הלכות לשון הרע כלל ו סעיף יב), שהשב בתשובה על איסור קבלת לשון הרע חייב להוציא את הדברים מלבו. ולכאורה משמע מכך שהאיסור הוא איסור מתמשך, ועל כן כששב בתשובה צריך להפסיק את עשיית האיסור.

ההלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי בחפץ חיים (הלכות רכילות כלל ה סעיפים א-ב) עוסקות באיסור קבלת רכילות.

בביאורים ומוספים של 'דרשו' מובאת חקירה של האחרונים לגבי איסור זה: האם השומע עובר על איסור הקבלה רק בפעם הראשונה כאשר הוא שומע את הדברים ומקבלם בלבו? או שמא בכל רגע ורגע שהוא מאמין לסיפור הדברים הוא עובר על האיסור. הסברא לצד זה היא, משום שהאיסור נלמד מהפסוק 'לא תשא שמע שוא', ואם כן יש מקום לומר שבכל רגע שהשומע מאמין לשמועת השוא הוא עובר על האיסור.

לחקירה זו ישנה גם משמעות מעשית להלכה: מי ששמע לשון הרע בקטנותו והגדיל, או גוי ששמע לשון הרע על ישראל והתגייר - אם ננקוט כפי הצד הראשון שהאיסור הוא על שעת שמיעת הדברים וקבלתם בפעם הראשונה, אין הוא עובר עכשיו על האיסור, אך לפי הצד השני שהאיסור הוא בכל רגע ורגע שממשיך להאמין לדברים, נמצא שגם עתה הוא עובר על איסור

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

יבמות דף מה

כיצד הסביר הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין ליהודי בגרמניה שהתקשה להבין מהו 'רבי'?

שום תשים עליך מלך

וביקש להבין את פשר ההמולה. כשאמרו לו, ביקש לקרוא לפניו לאותו יהודי.

הרבי פנה אליו ואמר: אני אסביר לך. מסתמא אתה יודע שיש רב של בית כנסת. רב כזה הוא בעל הבית של בית הכנסת, ותפקידו להיות אחראי על כל עניני ניהול בית הכנסת. מעליו יש את רב הקהילה הממונה על כל עניני הקהילה, ומעליו יש את הרב הראשי של העיר, שהוא 'בעל הבית, האחראי על כל הרבנים מתחתיו. 'אתה יודע מה זה רבי? - אמר לו ההוסיאטין - רבי זה מי שהוא בעל הבית על עצמו! שום תשים עליך מלך, אדם צריך להיות מלך ובעל הבית על עצמו, על כוחותיו, על מידותיו ועל הנהגותיו, כמו שאמרו חז"ל: צדיקים לבם ברשותם.

(לב ישראל)

מספרים כי הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע ביקר פעם במדינת גרמניה. בליל שבת, בעת עריכת שולחנו הטהור, נכנס יהודי מתושבי המקום שהלתה לו זו הפעם הראשונה בחייו שראה חסידים שעומדים סביב אדמו"ר היושב בראש השולחן, ועל השולחן היו בקבוקי יין, ופריסות של חלות.

הכל היה זר לו, סקרנותו גברה עליו עד שניגש לאחד החסידים וביקשו שיסביר לו מה זה רבי? ומה זה טיש?... החסיד ניסה להסביר לו - אבל דבריו לא נקלטו אצלו והוא פנה לאדם אחר שיסביר לו. לאט לאט התקלה סביבו קבוצת אנשים כשכל אחד מנסה את כוחו לשבר את אזניו של האורח ולבאר לו מה זה רבי.

בשלב מסוים הבחין הרבי בעצמו בכל ההתקהלות והדיבורים,

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

4

מי יודע? המבצע הגדול

שלם 99 ₪

וקבל את ארבעת הספרים במבצע הגדול
+ משלוח עד הבית חינם

ניתן להזמין בעמדות נדרים פלוס, או במשרדי דרשו 02-5609000

באיזה מקרה חובה לקשור חוטי ציצית בבגד רק בחלוף תקופה מסוימת?

ואם הבגד נמצא ברשות השואל שלשים יום רצופים - הריהו חייב מדרבנן לקשור בו חוטי ציצית, מפני שבהימצאות הבגד בידו במשך תקופה ממושכת, הוא נראה כְּשֶׁלוֹ; ויש לברך על ציצית זו. והשוכר בגד - יש מהאחרונים שכתב שדינו כשואל, אך יש מהראשונים שהסתפק בדבר.

[שו"ע יד, ג, מחה"ש ה, ומשנ"ב ט"ז; ביאורים ומוספים דרשו, 17]

נאמר בתורה על מצות ציצית: "גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אֲרְבַּע כְּנָפֹת כְּסוּתְךָ", ודרשו חכמינו ז"ל: "כסותך - ולא כסות אחרים". ולכן, השואל בגד בן ארבע כנפות, פטור מלקשור בו חוטי ציצית. ואם המשאיל נאות לכך, רשאי השואל לקשור בו חוטי ציצית, ואף לצאת עם הבגד בשבת לרשות הרבים, משום שהחוטם הם כְּנֻי' לבגד, (ראה תקצירים קודמים). ואף מותר לברך על ציצית זו, אך רצוי שלא לברך.

מי שלקח מחבירו טלית לתפילת שחרית - האם מברך עליה?

ואם לא החזיר את הטלית במועד שנקבע, או אם החזירה בצורה שונה מכפי שקיבלה, וכגון שבזמן שהטלית היתה ברשותו נקרעו חוטי הציצית, או שהטלית עצמה נקרעה - המתנה בטלה למפרע, נמצא שלא קיים את המצוה, ולא היה רשאי לברך על הטלית.

[שו"ע יד, ג, ומשנ"ב יא ריב]

בהמשך לאמור: השואל מחבירו טלית למשך תקופה מסוימת, או אף לתפילת שחרית אחת - לדעת רוב הפוסקים, חייב לברך עליה, משום שאנו אומדים את דעת המשאיל, שרצונו לתת את הטלית לשואל לשם קיום מצות ציצית, וממילא, בכוונתו להקנותה לו במתנה על מנת להחזיר, כדי שתחשב אצלו כ'כסותך', ויוכל לקיים בה את המצוה. ולכתחילה, ראוי לבקש במפורש מהמשאיל שיתננה לו במתנה על מנת להחזיר.

כהן הלוקח טלית מחבירו לצורך ברכת כהנים - האם צריך לברך עליה?

פטור מהמצוה ואינו מברך, כאמור לעיל. ואם לקח בבית הכנסת טלית של הציבור לצורך עלייה לתורה, וכדומה - אם מכוון בלבישתו גם לשם מצוה, צריך לברך עליה. ויש שהסתפקו בדבר, ולדעתם, עדיף שישאל טלית מאדם אחר, ויכוון שלא לקנותה, כנ"ל.

[שו"ע יד, ג, משנ"ב יא, וביה"ל ד"ה שאלה]

מי שאינו מעוטר בטלית, וקראוהו לעלות לתורה, ולקח מחבירו את טליתו כדי לעלות עמה לתורה; או כהן שאין לו טלית ולוקח מחבירו טלית לצורך ברכת כהנים, וכדומה - נחלקו הפוסקים אם מברך עליה; אם משום שאין בכוונת חבירו להקנות לו את הטלית, אם משום שאין זו לבישה לשם מצוה, ואם משום שלבישה ארעית כזו אינה נחשבת ללבישה המחייבת במצוה ובברכה. ולכן, ראוי לכוון שלא לקנות את הטלית, שכן באופן זה הוא 'שואל', אשר

* לכתחילה, אין לקשור את חוטי הציצית על ידי ישראל שאינו חייב בציצית, דהיינו, אשה, או קטן, אף כשישראל מפקח עליהם ומשגיח שיקשרו את החוטים כראוי.
* הראשונים נחלקו אם צריך לקשור את חוטי הציצית לְשֵׁם מצוה. ולהלכה, לכתחילה, צריך לומר בפיו בפירוש לפני השחלת החוטים בנקב שבבגד הציצית - "לְשֵׁם מצוֹת ציצית"; ובדיעבד, הציצית כשורה אף כשלא אמר כך בפיו, אלא רק התכוון לכך במחשבתו. ובשעת הדחק, מותר ללבוש אף בגד ציצית שחוטי לא נקשרו לְשֵׁם מצוה, אך אין לברך עליו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

איזו הלכה נלמדת מלשונו של החתם סופר בתאריך של אחת מתשובותיו?

ועריכת שמחות; ויש מהם שכתב, שכל פעולה הגורמת לריבוי של שמחה, יש בה מצוה בחודש זה. ובנוגע לשנה מעוברת - לדעת רוב הפוסקים, אין חובת השמחה אלא באדר שני. ויש שכתבו, שנהגו להרבות בשמחה אף באדר ראשון; וכך יש ללמוד מלשונו של החתם סופר בסיום אחת מתשובותיו: "א' דראש חודש אדר ראשון שמרבים בו שמחה".

[משנ"ב תרפו, ה; ביאורים ומוספים דרשו, 26]

חכמינו ז"ל אמרו: "משנכנס אדר - מרבים בשמחה"; משום שבחודש זה נעשו ניסים לישראל. ויש להרבות בשמחה במשך כל החודש, ולא עד פורים בלבד; וכלשון הכתוב במגילת אסתר: "וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא שֶׁנֶּהְפְּךָ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה". יש שכתבו, שהריבוי בשמחה שציוו עליו חכמים, פירושו - יסיר האדם מלבו כל דאגב ועצב, אך אין חובה לעשות פעולות המביאות לידי שמחה. אולם, רבים מהפוסקים כתבו שצריך אף להרבות בפעולות של שמחה, כגון אכילה ושתיה, שתיית יין,

הלוח היומי

כ' בניסן | רב האי ב"ר שרירא גאון זצ"ל, ר"י פומפדיתא, בעל פי' רב האי גאון ועוד ספרים רבים

בשנת ד' אלפים תתק"ז החלו הפרעות הנוראות במסעי הצלב השני ע"י המוני נוצרים, שיצאו מאירופה (צרפת וגרמניה) בדרכם לארץ ישראל.

יארצייט:

ד' אלפים תשצ"ח: רב האי ב"ר שרירא גאון זצ"ל, ר"י פומפדיתא, בעל פי' רב האי גאון ועוד ספרים רבים.
תר"ה: רבי יחזקאל ב"ר יוסף פנט זצ"ל, מדעעש, בעל מראה יחזקאל.
תרפ"ד: רבי יעקב דוד ב"ר יצחק אייזיק יו"ט ויינטרוב זצ"ל, מראדומסק, בעל אמרי דוד.
תשנ"ח: רבי שרגא משה ב"ר אברהם קלמנוביץ' זצ"ל, ר"י מיר-ברוקלין.
תשס"ז: רבי חנינא וגגיד ב"ר מרדכי סעדון זצ"ל, רבה של ג'רבה וקהילת יוצאי ג'רבה-פריז.

ה' לעומר

שירת הים בשמחה - כפרת עוונות

כתב המשנה ברורה: ויאמר שירת הים בשמחה וידמה בדעתו כאילו באותו יום עבר בים. והאומר בשמחה מוחלין לו עוונותיו. (משנ"ב סימן נא ס"ק יז)

נשתדל לומר "אז ישיר" בשמחה ונצייר בדעתנו כאילו אנו עוברים בים, ובכך נזכה שימחלו עוונותינו

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il